

regionaal historisch centrum eindhoven

HANDREIKING

COVID-19 ALS HOTSPOT

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. De rol van de zorgdrager	3
3. De rol van het RHCe	4
4. Stappenplan voor de zorgdrager	4
Stap 1: Verkennend onderzoek.....	4
Stap 2: Opstellen hotspotlijst	5
Stap 3: Goedkeuring toezichthouder (RHCe)	5
Stap 4: Vaststellen en publicatie hotspotlijst	5
Stap 5: Toepassen status van de hotspot	5
5. Bijlagen	7
5.1 Bijlage 1: Informatieschema	7
5.2 Bijlage 2: Hotspotlijst COVID-19.....	8
5.3 Bijlage 3: Hotspotbeschrijving COVID-19.....	8
6. Toelichting.....	9

1. INLEIDING

Met deze handreiking beoogt het RHCE aangesloten instanties te ondersteunen bij het proces omtrent het vaststellen van COVID-19 als hotspot. Bij vragen en/of onduidelijkheden kan contact worden opgenomen met het RHCE.

Op 11 maart 2020 heeft de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van COVID-19 officieel uitgeroepen tot pandemie. Ook het Rijk wil een bijzondere gebeurtenis als de uitbraak van COVID-19 zorgvuldig vastleggen, zodat belangrijke informatie hierover niet verloren gaat. Het Regionaal Historisch Centrum (RHCE) adviseert de aangesloten gemeenten om COVID-19 aan te wijzen als hotspot.

Een hotspot is een gebeurtenis die leidt tot opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers of tussen burgers onderling. Het gaat bijvoorbeeld om gebeurtenissen die veel maatschappelijke commotie veroorzaken. Hotspots dienen door overheidsinstanties geïdentificeerd te worden, opdat informatie die betrekking heeft op de hotspots blijvend wordt bewaard. Door het vaststellen van hotspots wordt informatie die eerst gewaardeerd werd als 'te vernietigen' toch bewaard.

Op basis van artikel 5 lid 1 sub e Archiefbesluit 1995¹ bevat een selectielijst een opsomming van criteria op basis waarvan archiefbescheiden, die voor vernietiging in aanmerking komen, van vernietiging kunnen worden uitgezonderd. Deze handreiking is behulpzaam bij het uitzonderen van vernietiging van archiefbescheiden die betrekking hebben op een COVID-19 hotspot.

2. DE ROL VAN DE ZORGDRAGER

De zorgdrager is degene die door de wet belast is met de zorg voor archiefbescheiden (informatie). Bij de gemeente is dit het college van burgemeester en wethouders. Hotspots dienen door de betrokken zorgdrager te worden geïdentificeerd. Elke zorgdrager zal zelf de afweging moeten maken of en zo ja welke informatie naar aanleiding van COVID-19 in aanmerking komt voor uitzondering van vernietiging.

Normaliter worden hotspots geïdentificeerd in het Strategisch Informatie Overleg (SIO) of door een speciaal ingerichte commissie. De uitbraak van COVID-19 heeft een dusdanig grote impact op de maatschappij waardoor die gebeurtenis onbetwistbaar geïdentificeerd kan worden als hotspot. Daarom kan worden afgeweken van het reguliere hotspotproces door het volgende stappenplan weergegeven in **4. Stappenplan voor de zorgdrager**.

Indien de zorgdrager COVID-19 als hotspot vaststelt, moeten zo spoedig mogelijk maatregelen worden getroffen om informatie veilig te stellen.

¹ Artikel 5 lid 1 sub e Archiefbesluit 1995: "Een selectielijst bestaat ten minste uit: [...] een opsomming van criteria aan de hand waarvan de zorgdrager archiefbescheiden, die ingevolge de selectielijst voor vernietiging in aanmerking komen, van vernietiging kan uitzonderen."

3. ROL RHCE

Het RHCE kan zorgdragers adviseren over het proces omtrent het identificeren van COVID-19 als hotspot. RHCE kan advies geven omtrent de hotspotlijst en de processen die naar aanleiding van de COVID-19 hotspot gewaardeerd worden als 'te bewaren'. Het RHCE kan ook vragen van zorgdragers omtrent de COVID-19 hotspot beantwoorden.

4. STAPPENPLAN VOOR DE ZORGDRAGER

Indien een zorgdrager besluit COVID-19 als hotspot aan te wijzen dienen zeven stappen te worden doorlopen.

STAP 1: VOER EEN VERKENNEND ONDERZOEK UIT

Stap één is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. De zorgdrager analyseert welke relevante informatie omtrent COVID-19 in de organisatie wordt beheerd. Hierbij maakt de zorgdrager een overzicht / informatieschema met de relevante informatie die in de organisatie aanwezig is en hoe en waar deze wordt vastgelegd. Het informatieschema in **6.1 Bijlage 1: Informatieschema²** kan door zorgdragers als format worden gebruikt.

Gegevens zijn relevant als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. De impact van de Coronacrisis, direct of indirect, dient beschreven te kunnen worden.
2. Er moet een duidelijk beeld van de ontwikkelingen waarneembaar of reconstrueerbaar zijn.
3. De rol van de organisatie moet duidelijk zijn.

Nationaal Archief. (z.d.). Hotspot COVID-19:relevante informatie blijvend bewaren. Geraadpleegd van: <https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/hotspot-covid-19-relevante-informatie-blijvend-bewaren#collapse-77318> ²

STAP 2: STEL EEN HOTSPOTLIJST OP

Vervolgens stelt de zorgdrager een concept hotspotlijst op. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het format in [6.2 Bijlage 2: Hotspotlijst COVID-19³](#).

Indien het lastig is om precies te bepalen welke informatie blijvend bewaard dient te worden, kan met het RHCE een oriënterend gesprek worden gevoerd. Tijdens dit gesprek wordt de conceptlijst met uitzonderingen op vernietigingen doorgenomen en besproken. Op deze wijze ontstaat een ontwerp voor een vastgestelde lijst.

Geadviseerd wordt om bij deze stap ook de tijdsgrenzen van de hotspot al zoveel mogelijk vast te leggen. Het vastleggen van de reikwijdte en de onderbouwing van een hotspot heeft niet alleen de functie van verantwoording, maar is ook van belang bij de selectie.

STAP 3: LAAT DE HOTSPOTLIJST GOEDKEUREN DOOR DE TOEZICHTHOUDER (RHCE)

Gebruikelijk wordt het voorstel voor de hotspotlijst en de concept hotspotlijst besproken in het SIO. Om het proces betreffende de COVID-19 hotspot vlot te doorlopen kan de zorgdrager de concept hotspotlijst ter goedkeuring aan het RHCE aanbieden. Daartoe dient de zorgdrager de concept hotspotlijst en het opgestelde informatieschema aan het RHCE te zenden (relatiebeheer@rhc-eindhoven.nl).

STAP 4: LAAT DE HOTSPOTLIJST VASTSTELLEN EN PUBLICEREN

Het college van B&W stelt de hotspotlijst vast voor gemeenten. Na vaststelling dient de hotspotlijst te worden gepubliceerd door de zorgdrager.

Publicatie is vereist opdat gemeenten transparant zijn over hun selectiebeleid en gekozen hotspots. Zo kunnen ook burgers kennis nemen van de hotspotlijst en eventuele aanvullingen inzenden. Het RHCE raadt aan om bij de publicatie aan te geven hoe burgers relevante informatie over de hotspot aan de gemeente kunnen aanbieden.

STAP 5: HOTSPOTSTATUS TOEPASSEN

Zodra de vastgestelde hotspotlijst is gepubliceerd past de zorgdrager de hotspotstatus toe op de betreffende informatie. Er wordt dus bepaald welke informatie wordt uitgezonderd van vernietiging. De gemeente geeft dit aan in desbetreffende lijsten van de analoge en/of digitale archiefbescheiden.

Bedacht moet worden dat niet *alle* archiefbescheiden aangaande de hotspot moeten worden blijven bewaard. Het bewaarcriterium is dat archiefbescheiden een goed beeld geven van de hotspot. Een zorgdrager behoeft van bepaalde informatie slechts een representatie te bewaren.

Het is niet de nodig dat alle archiefbescheiden samengevoegd worden in één thematisch COVID-19-archief. De oorspronkelijke ordening en context van de archiefbescheiden moeten behouden blijven. De zorgdrager vermeldt in de metadata van de betreffende archiefbescheiden dat deze betrekking hebben op de COVID-19-hotspot. Op deze manier kan inzake de hotspot specifiek worden gezocht, terwijl de oorspronkelijke ordening en context van archiefbescheiden in tact blijft.

Vastgesteld door de directeur RHCe op 31 augustus 2021.

5. BIJLAGEN

5.1 BIJLAGE 1: INFORMATIESCHEMA

Informatieoverzicht COVID-19 [naam organisatie] 2020-...

Nr.	Informatieobjecten	Begin- datum	Eind- datum	Organisatieonderdeel	Selectielijst	
					Proces	Waardering
1			Heden			
2			Heden			
3			Heden			
4			Heden			
5			Heden			
6			Heden			
7			Heden			
8			Heden			
9			Heden			
10			Heden			
...			Heden			

5.2 BIJLAGE 2: HOTSPOTLIJST COVID-19

HOTSPOTLIJST COVID-19

Hotspot van [naam organisatie] 2020-...

Versie: [nummer]
 Datum: [datum]
 Status: [statusaanduiding]
 Positief advies RHCE op: [datum]
 Vastgesteld op: [datum]

5.3 BIJLAGE 3: HOTSPOTBESCHRIJVING COVID-19

HOTSPOTS [NAAM ORGANISATIE]

Uniek nummer	[Vul nummer in]
Hotspot	Corona (COVID-19 of SARS-CoV-2)
Datering	[Datum] -
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☐
	Debat functioneren overheid ☐
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	Op 11 maart 2020 heeft de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van het nieuwe Coronavirus (ook wel COVID-19 of SARS-CoV-2 genoemd) officieel aangemerkt als pandemie. Ook in Nederland is er veel maatschappelijke beroering en aandacht voor dit onderwerp in de media. De [naam organisatie] voert een regierol en werkt samen met allerlei organisaties om besmettingen te voorkomen en de gevolgen van het nieuwe virus te beperken.
Rol organisatie	[Toelichting rol]
Mogelijke andere betrokken organisaties	[Opsomming]

6. TOELICHTING

INLEIDING

Op grond van artikel 5, 1, sub e, Archiefbesluit 1995 kunnen in bijzondere gevallen archiefstukken die in een selectielijst zijn gewaardeerd als te vernietigen alsnog worden gewaardeerd als te bewaren.

HOTSPOTS: DEFINITIE EN CRITERIA

Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en/of burgers onderling. Het gaat dus bijvoorbeeld om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Een hotspot voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die (nationaal en/of regionaal en/of lokaal) voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media. Bijvoorbeeld: de schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn (2011); de vuurwerkramp in Enschede (2000); het neerstorten van vlucht MH17 (2014); het uitbreken van de vogelgriep (2014).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt, het debat over de kwestie maakt veel emoties los. Bijvoorbeeld: de discussie over Zwarte Piet (2013 e.v.).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de Nederlandse overheid. Bijvoorbeeld: het delen van de metadata van telefoonverkeer met de NSA door de AIVD (2014); de Schipholbrand (2005).
- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van de minister of het Kabinet ernstig is bedreigd. Bijvoorbeeld: de fraude met toeslagen door Bulgaren (2013); de nationalisatie van ABN AMRO (2008).

HOTSPOTMONITOR: INSTRUMENT VOOR IDENTIFICATIE VAN HOTSPOTS

De hotspotmonitor is gericht op het identificeren van gebeurtenissen en kwesties in de samenleving die grote invloed hebben uitgeoefend op de activiteiten van de organisatie. Het doel van de periodieke hotspotmonitor is om er voor te zorgen dat de archiefbescheiden die betrekking hebben op deze hotspots worden aangewezen voor blijvende bewaring.

De gehanteerde criteria en procedure zijn beschreven en vastgelegd in de selectielijst voor de [naam organisatie], meer in het bijzonder [in onderdeel/op pagina] [verwijzing].

VERHOUDING TOT DE ALGEMENE VERORDENING GEGEVENSBESCHERMING (AVG)

De AVG gaat uit van het principe van doelbinding: persoonsgegevens mogen slechts verwerkt worden ten behoeve van uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet zomaar voor andere doeleinden. De AVG maakt een onderscheid tussen gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en strafrechtelijke gegevens. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>.

Voor blijvend te bewaren gegevens geldt ook de 'archivering in het algemeen belang'. Archivering in het algemeen belang is in de AVG beperkt tot overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Het uitgangspunt is dat archiefvormers 'archivering in het algemeen belang' al toepassen tijdens het verzamelen van persoonsgegevens en dus niet alleen ná overbrenging naar een archiefbewaarplaats. In het kader van 'archivering in het algemeen belang' is het permanent bewaren van persoonsgegevens verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verzameld. De belangenafweging en motivatie tot het permanent bewaren moet zijn neerslag vinden in de selectielijst, waarover, desgevraagd, verantwoording moet kunnen worden afgelegd.

Concreet vermeldt de selectielijst van [naam organisatie] reeds voor een proces of en, zo ja, welke categorie persoonsgegevens wordt verwerkt. Aansluitend wordt de wettelijke grondslag aangegeven op basis waarvan de organisatie de gegevens oorspronkelijk heeft verwerkt en wordt verduidelijkt welke persoonsgegevens (BSN, NAW-gegevens, medische gegevens, IP-adressen, enzovoort) worden verwerkt. Een beslissing tot blijvende bewaring wordt uiteindelijk gemotiveerd in de systeemanalyse. De hotspotlijst bouwt voort op de selectielijst en dient dus slechts de (eventuele) gewijzigde waardering te verantwoorden.

DISCLAIMER

Na vaststelling van de hotspotlijst wordt bepaald welke archiefbescheiden uitgezonderd worden van vernietiging. Mogelijk zijn archiefbescheiden al vóór vaststelling van een hotspotlijst vernietigd volgens de geldende selectielijst. Het is ook mogelijk dat archiefbescheiden met betrekking tot een hotspot niet uitgezonderd worden van vernietiging omdat deze niet van belang zijn voor de reconstructie van de hotspot.